

Melktreden door volwassen katten

Is er een verband met de leeftijd waarop een kitten van de moeder gescheiden wordt?

Samenvatting

Onderzocht is of er een verband bestaat tussen de leeftijd waarop een kat van de moeder gescheiden is en het vertonen van melktreedgedrag op volwassen leeftijd. Het onderzoek is uitgevoerd onder 89 katten, allen nu ouder dan 2 jaar. De deelnemers zijn onderverdeeld in 4 groepen: flessenkittens, kittens van 6-12 weken, kittens van 12-13 weken en kittens die tot minimaal het bereiken van 2 jarige leeftijd in hetzelfde huis als de moederpoes woonden. Aangevoerd is dat er een verband is tussen het nu melktreden en de leeftijd waarop de katten van de moeder gescheiden zijn, maar slechts ten aanzien van het *percentage* katten dat melktreedgedrag vertoont op latere leeftijd. Men kan niet stellen dat de leeftijd van de scheiding een *bepalende* factor is voor het wel of niet melktreden op latere leeftijd. Naast over het wel of niet melktreden zijn nog een aantal vragen gesteld met betrekking tot het wel of niet vanaf kitten melktreedgedrag vertonen, op welke tijdstippen dit gedrag gezien wordt, op welke locaties, de duur van het melktreden, het gebruik van nagels, het zuigen tijdens het melktreden en hoe de eigenaar het gedrag vindt. Ook dit wordt besproken in dit onderzoek.

Deze vragen zijn gesteld met de volgende redenen: het aansporen van de eigenaar om het gedrag te observeren, het bepalen of er significante verschillen zijn per groep en om aan de hand van deze antwoorden te bepalen welke onderwerpen voor een vervolgonderzoek in aanmerking komen.

Inleiding

Een veel gehoorde verklaring voor het melktreedgedrag van katten is, dat katten die dit gedrag vertonen te vroeg van de moeder gescheiden zouden zijn. Wat onder te vroeg verstaan wordt is wisselend. Hiervoor zou men de leeftijd van 7 weken of jonger kunnen aanhouden. Echter, ook het jonger zijn dan 12 weken bij het gescheiden worden van de moederpoes wordt regelmatig genoemd als zijnde te vroeg. Feit is dat ook katten die met 12 weken of ouder van de moeder gescheiden zijn melktreedgedrag blijken te vertonen, en zelfs bij katten die tot minimaal 2 jarige leeftijd in hetzelfde huis wonen als de moeder wordt dit gedrag gezien. Dit onderzoek probeert antwoord te geven op de vraag of het vertonen van melktreedgedrag iets zegt over de leeftijd van scheiding van de moeder.

Helaas zijn er geen eerdere onderzoeken naar gedaan en ook in (niet-wetenschappelijke) literatuur wordt er slechts zijdelings naar verwezen (over het algemeen met de stelling dat het gedrag gedeeltelijk infantiel en gedeeltelijk sexueel is). Verder wordt gesteld dat bij katten die voor ze gespeend zijn bij de moeder vandaan gehaald worden, een grotere kans bestaat dat zij dit melktreedgedrag zullen vertonen op volwassen leeftijd.

Literatuur

In de literatuur is er weinig tot niets terug te vinden over dit gedrag en een mogelijk verband met de leeftijd van scheiding van de moederpoes, enkel zijdelingse opmerkingen:

- “Cats taken early from their mothers, before being fully weaned*, tend to knead or paddle their owners more in adult life” (Roger Tabor – Understanding Cat Behaviour)
 - * “Weaning is the transition from milk to solid food for the developing young and in cats is usually accomplished by the time they are seven weeks old.”
- “Cats behaviour towards us can be viewed as part juvenile and part sexual, but clearly affectionate” (Roger Tabor – Understanding Cat Behaviour en 100 Ways to Understand your Cat)
- “Some of the human directed patterns, such as purring, and kneading with the paws, have been classified as infantile; while the latter is probably derived from the treading action with which suckling kittens stimulate the flow of milk from their mother (...).” (John W.S. Bradshaw – The Behaviour of the Domestic Cat)
- “Katten zijn net kittens als we ze aaien. Ze spinnen en ‘knedem’ met hun voorpoten. Beide gedragingen stammen uit hun kintentijd (...). Als ze zich ook zo tevreden voelen bij mensen, vertonen ze dat kenmerkende gedrag. Ons aaien lijkt op het gedrag van de moederpoes die haar kittens likt, daarom wekt het kitten-gedrag op” (Gwen Bailey – Wat Denkt Mijn Kat)
- “De ene kat kneedt fanatieker dan de ander, maar het is natuurlijk gedrag en u kunt het uw kat nooit afleren” - (Gwen Bailey – Wat Denkt Mijn Kat)
- “Katten snappen het niet als ze worden bestraft voor kneden” (Gwen Bailey – Wat Denkt Mijn Kat)
- “Een ander onvolwassen gedragspatroon dat vaak wordt behouden, is het ‘knedem’ met de pootjes (...). Dit gedrag stamt uit de vroegste periode, waarin de kittens de buik van hun moeder rond de tepels kneden om de melk te laten stromen. Jaren later kunnen katten tegenover mensen nog in dit gedrag terugvallen en we zouden gevlaid moeten zijn dat ze zich kennelijk veilig en tevreden genoeg voelen om zich op schoot te ontspannen en weerloze kittens te worden.” (Claire Bessant – De Kattenfluisteraar).
- “Sommige katten worden echter zo hecht met hun eigenaar, dat ze doorgaan met sabbelen en met hun pootjes trappelen zoals ze als kittens deden. Ze kunnen ook niet zonder de aanwezigheid van de eigenaar. (...). Dit is een van de moeilijkste gewoontes om een kat af te leren, omdat je bewust afstand moet nemen van je huisdier om dit sabbelen tegen te gaan. Veel eigenaren vinden het ‘wreed’ en voelen zich schuldig als ze de kat/kitten wegduwen, maar het is de enige oplossing. Ook moederpoezen moeten hun kroost onafhankelijk maken, zodat ze zich zelfstandig kunnen redden in de grote boze wereld.” (Claire Bessant – De Kattenfluisteraar).

In wetenschappelijke (gedrags)literatuur is niets te vinden over dit gedrag. Verklaring hiervoor kan zijn dat het als normaal kattengedrag wordt gezien en de eigenaar het niet als probleem ervaart.

Materiaal en methode

Materiaal

De deelnemers aan het onderzoek is gevraagd een vragenlijst in te vullen. Criteria voor deelname zijn de huidige leeftijd van de kat (ouder dan 2 jaar) en dat de kat vanaf maximaal de leeftijd van 13 weken onafgebroken bij de eigenaar in huis moet zijn geweest.

De reden dat de deelnemende kat 2 jaar of ouder moet zijn is gebaseerd op de aanname dat op deze leeftijd de kat als volwassen geldt.

Het criterium dat de kat vanaf maximaal de leeftijd van 13 weken onafgebroken bij de eigenaar in huis moet zijn geweest, is gehanteerd om van redelijk stabiele leefomstandigheden – in ieder geval de eigenaar - uit te kunnen gaan.

In totaal zijn 102 vragenlijsten ingezonden, waarbij 13 deelnemers uitgesloten werden van het onderzoek omdat aan één van de criteria niet voldaan werd. Bij 7 deelnemers bleek de kat nog geen 2 jaar oud te zijn, bij 5 deelnemers was de kat ouder dan 13 weken toen deze in huis kwam en bij 1 deelnemer voldeed de kat aan geen van beide criteria.

De onderverdeling van de groepen is als volgt:

Groep 1. Flessenkittens: kittens die met 6 weken of jonger in huis zijn gekomen en nog bijgevoerd moesten worden d.m.v. flesvoeding.

Groep 2. Kittens van 6-12 weken

Groep 3. Kittens van 12-13 weken

Groep 4. Kittens die met de moederpoes in hetzelfde huis wonen of hebben gewoond tot minimaal het bereiken van een leeftijd van 2 jaar.

De indeling is bedoeld om te onderzoeken of er een verband is tussen melktreedgedrag en:

- ◆ flesvoeding geven door de eigenaar (groep 1);
- ◆ het scheiden van de moederpoes op minimaal de door veel gelegenhedenfokkers gehanteerde leeftijd hiervoor (groep 2);
- ◆ het scheiden van de moederpoes op de door veel planmatige fokkers gehanteerde leeftijd hiervoor (groep 3);
- ◆ het als volwassen kat nog bij de moederpoes wonen (groep 4).

Methode

Bij de ingezonden formulieren is eerst gekeken of voldaan werd aan bovengenoemde criteria. Daarna is een splitsing gemaakt tussen melktreders en niet-melktreders, van de niet-melktreders zijn geen verdere gegevens gevraagd.

Van de melktreders zijn de gegevens in tabellen en grafieken verwerkt om te bepalen of er significante overeenkomsten danwel verschillen zijn tussen de vier groepen. Deze tabellen en grafieken zijn in de resultaten opgenomen.

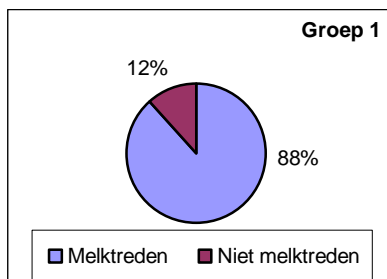
Resultaten

Tabel 1: Aantal deelnemers en verdeling per groep van melktreders/niet-melktreders

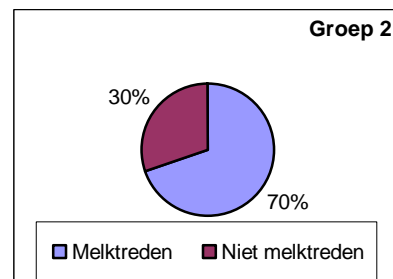
	Aantal deelnemers	Melktreden	Niet melktreden
Groep 1	17	15	2
Groep 2	33	23	10
Groep 3	20	14	6
Groep 4	19	11	8
Totaal	89	63	26

Tabel 1: Deelnemers en verdeling in wel/niet melktreden

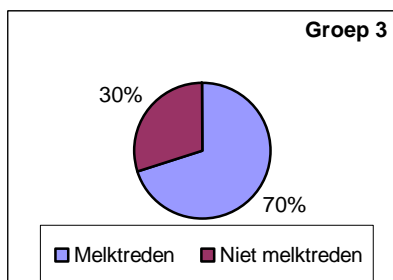
Tabel 2 t/m 5: Overzicht van de percentages melktreders/niet melktreders per groep

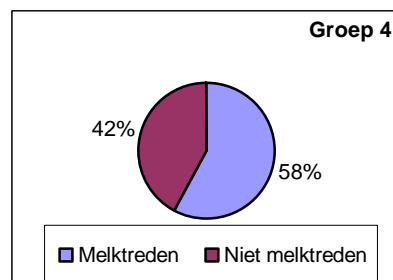
Tabel 2: Percentages groep 1

Tabel 3: Percentages groep 2

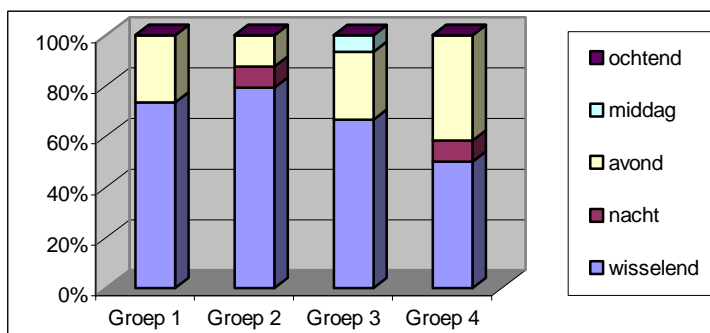

Tabel 4: Percentages groep 3

Tabel 5: Percentages groep 4

Tabel 6: Onderverdeling van de tijdstippen waarop het melktreedgedrag gezien wordt door de eigenaar

Tabel 6: Tijdstippen waarop het melktreden gezien wordt door de eigenaar

Tabel 7: De verdeling van het aantal oppervlakten/objecten waarop melktreedgedrag plaatsvindt:

Aantal oppervlakten/ objecten	groep 1	groep 2	groep 3	groep 4
Eén	1	3	2	1
Twee	5	8	6	4
Drie	4	0	3	3
Vier	1	3	3	1
Vijf	0	5	0	0
Zes	2	0	0	0
Zeven	2	3	0	0
Acht	0	1	0	2

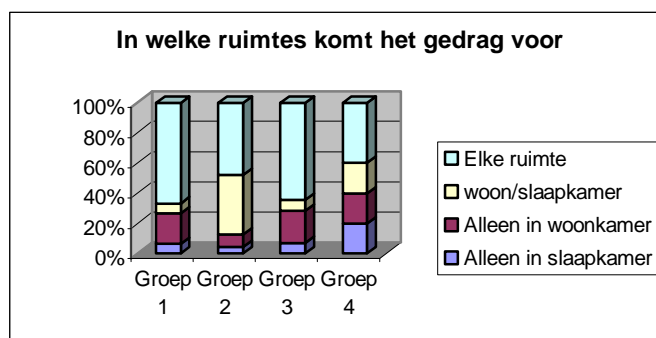
Tabel 7: Overzicht aantal oppervlakten/objecten waar melktreedgedrag op vertoond wordt

Tabel 8: De onderverdeling in voorkeur objecten/oppervlakten waar melktreedgedrag op plaatsvindt:

Voorkeur oppervlakten/ objecten	groep 1	groep 2	groep 3	groep 4
Huid	8	9	5	6
Op schoot bij eigena(a)r(en)/ specifieke personen	9	15	10	5
Bij iedereen op schoot	3	5	0	3
Kleding (niet op schoot)	3	10	1	3
Bank	2	8	3	2
Bed	6	12	3	7
Kussens	5	10	4	3
Andere huisdieren	3	1	0	2
Eigen mandje	9	8	5	3
Krabpaal	0	1	0	1
Speeltjes	1	2	1	0
Specifiek object	4	4	3	4

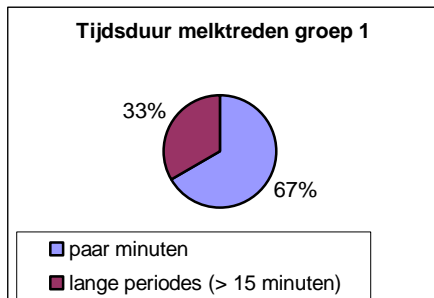
Tabel 8: Voorkeur bij melktreden voor oppervlakten/objecten

Tabel 9: In welke ruimtes in huis komt dit gedrag voor?

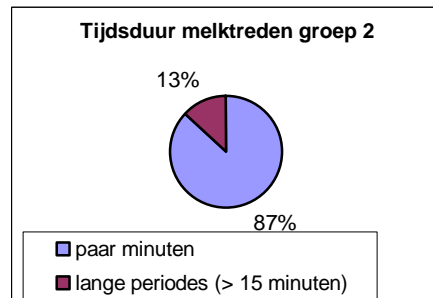

Tabel 9: Overzicht in welke ruimtes het melktreden plaatsvindt.

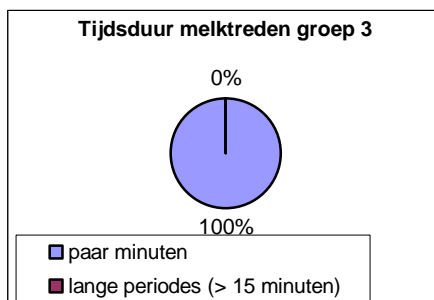
Tabel 10 t/m 13: Hoe lang blijft de kat melktreden?

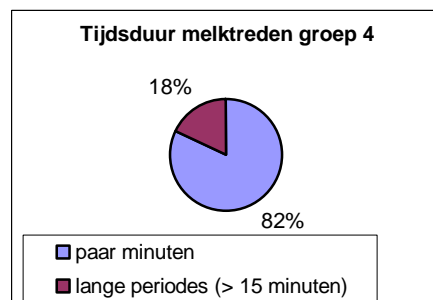
Tabel 10: Tijdsduur melktreden groep 1

Tabel 11: Tijdsduur melktreden groep 2

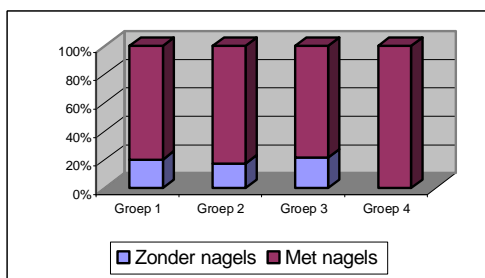

Tabel 12: Tijdsduur melktreden groep 3

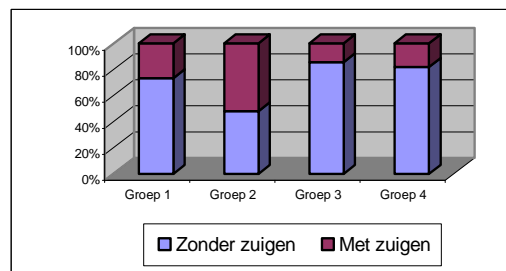

Tabel 13: Tijdsduur melktreden groep 4

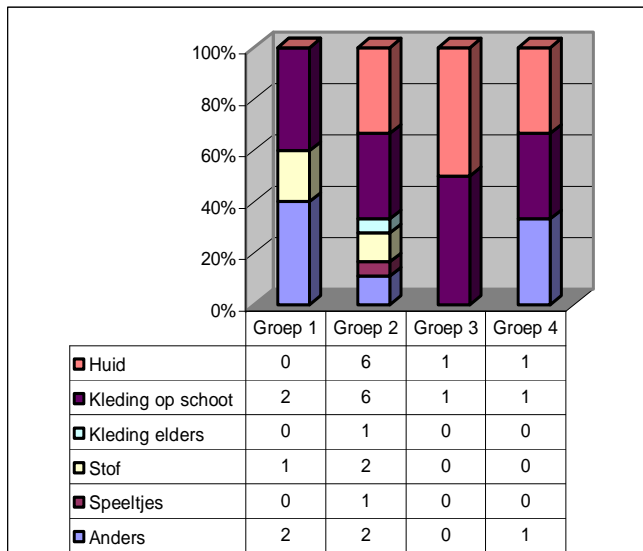
Tabel 14 en 15: Gebruik van nagels tijdens melktreden / zuigen tijdens melktreden

Tabel 14: Overzicht gebruik nagels bij melktreden

Tabel 15: Overzicht zuigen bij melktreden

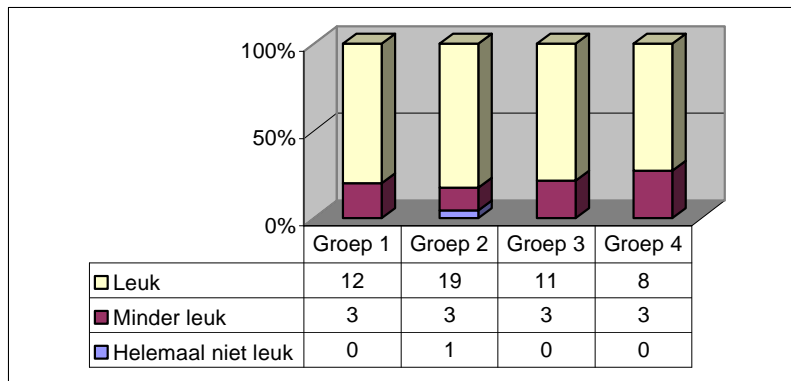
Tabel 16: De objecten waar de kat aan zuigt

Tabel 16: Objecten waar de kat aan zuigt

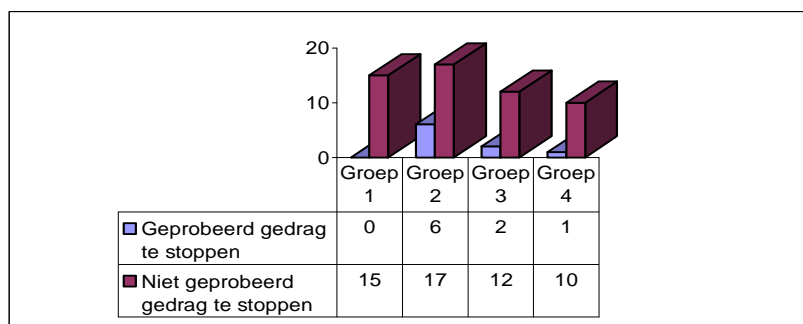
Anders: groep 1 – andere kat (beiden)

groep 2 – tepel andere kat; kussentje eigen voorpoot

groep 4 – eigen penis

Tabel 17: Wat vindt de eigenaar van het gedrag

Tabel 17: Beoordeling van dit gedrag

Tabel 18: Heeft de eigenaar geprobeerd het gedrag te stoppen

Tabel 18: Reactie van de eigenaar op het gedrag

De gegevens over meerdere katten en/of andere huisdieren wonend in hetzelfde huis zijn niet opgenomen in de resultaten omdat er slechts 3 katten enig huisdier waren, een melktreder in groep 1, een melktreder in groep 2 en een niet-melktreder in groep 3. Of meerdere katten en/of andere huisdieren invloed hebben op melktreedgedrag is hiermee niet aan te tonen of uit te sluiten. Er is simpelweg te weinig vergelijkingsmateriaal.

Ook het wel of niet gecastreerd zijn van de deelnemers is niet opgenomen in de resultaten, slechts 3 poezen bleken niet gecastreerd te zijn.

Conclusie

Melktreden op latere leeftijd is slechts deels afhankelijk van de leeftijd waarop het kitten van de moeder gescheiden wordt. Melktreden komt in verhouding het meest voor bij de groep flessenkittens en het minst bij de katten die in hetzelfde huis wonen als de moederpoes. Echter in alle groepen zijn de katten die wel melktreden in de meerderheid.

Het verschil in de duur van het melktreden zou een verband kunnen hebben met het nog hebben van behoefte aan melk.

Een verklaring waarom het langere periodes melktreden niet voorkomt in groep 3 zou kunnen zijn dat in een bepaalde periode (tussen de 11 en 13 weken) deze behoefte wellicht afneemt. Dat in groep 4 een percentage katten langere periodes melktreedt kan samenhangen met het beschikbaar blijven van de moederpoes. Een aantal eigenaren heeft aangegeven dat hun kat tot deze ouder was dan 6 maanden bij de moederpoes is blijven drinken. Hier zou de behoefte overgegaan kunnen zijn in een gewoonte.

Omdat slechts 3 katten niet gecastreerd waren is het niet mogelijk geweest om te onderzoeken of castratie invloed heeft op het melktreedgedrag.

Bij de verdeling van wel of geen andere katten en/of andere huisdieren bleek slechts 2% geen andere katten te bezitten en tevens 2% geen andere katten en ook geen andere huisdieren te bezitten. Hier zijn voor het onderzoek naar mijn mening geen conclusies aan te verbinden.

Bij de voorkeur voor melktreedlocaties kon de eigenaar meerdere opties invullen. De meeste deelnemers blijken op 2 of meer locaties te treden. Dat er op meerdere objecten/locaties melktreedgedrag gezien wordt geeft aan dat het gedrag op zichzelf een behoefte vervuld, onafhankelijk van waar het vertoond wordt.

Een opvallend gegeven is dat alle melktredende katten die nog bij de moederpoes in huis wonen, bij het melktreden de nagels gebruiken. Hieruit kan men concluderen dat het gedrag niet door de moederpoes wordt afgeleerd. In de andere groepen gebruikt ongeveer 80% de nagels bij het melktreden. Hieruit blijkt dat het gebruik van de nagels niet per definitie samenhangt met de mechanische beweging van het treden.

Het zuigen, en dan vooral aan huid of kleding, wordt het meest gezien in groep 2. Hieruit zou geconcludeerd kunnen worden dat bij deze groep de zoogbehoefte nog (te) groot was ten tijde van de scheiding van de moederpoes.

Twee eigenaren hebben vermeld dat de kater een erectie krijgt tijdens het melktreden, twee katers vertoonden dekgedrag bij het melktreden. Er zijn geen specifieke vragen gesteld over vertonen van sexueel gedrag dus voor het onderzoek is hier verder geen conclusie aan te verbinden.

Omdat slechts 3 van de deelnemende poezen niet gecastreerd zijn kon ook het heftiger melktreden tijdens krolsheid niet onderzocht worden. In één geval is dit wel aangegeven door de eigenaar.

Eigenaren vinden het melktreedgedrag over het algemeen leuk (79%). Slechts één deelnemer heeft aangegeven dit gedrag helemaal niet leuk te vinden. Er lijkt geen verband te zijn tussen het gebruik van nagels en/of het zuigen bij het melktreden en de beoordeling van het gedrag door de eigenaar.

Slechts 14% van de deelnemers met melktredende katten heeft aangegeven geprobeerd te hebben het melktreedgedrag te stoppen.

De eigenaren die aangeven geprobeerd te hebben dit melktreedgedrag te stoppen, hebben dit op de volgende wijze gedaan:

- de kat weg duwen
- de pootjes los maken
- iets tussen de kat en het object waarop gezogen werd (de nek van de eigenaar) te stoppen
- de kat afleiden
- de kat op de grond zetten.

Slechts bij het van de schoot afzetten wordt aangegeven dat het gedrag hierdoor in hevigheid afgenomen is. De overige pogingen resulteerden in tegenstribbelen of zelfs bijten en krabben door de kat en het fanatieker blijven proberen of weglopen van de kat, waarbij daarna geen verandering in de poging tot melktreden werd gezien.

Aan de ruimtes waar dit gedrag plaatsvindt alsmede aan de tijdstippen waarop de kat dit gedrag vertoont zijn verder geen conclusies verbonden. Dit lijkt meer verband te houden met de omgeving waarin de kat leeft dan met de leeftijd ten tijde van de scheiding van de moederpoes of het niet gescheiden zijn van de moederpoes.

Discussie

Men kan niet stellen dat een volwassen kat die melktreedgedrag vertoont te vroeg van de moeder gescheiden is. De stelling van Roger Tabor, dat katten die te vroeg bij de moeder weggehaald zijn, voor het geheel gespeend zijn van de kat, *vaker* melktreedgedrag vertonen op volwassen leeftijd, wordt door dit onderzoek onderbouwd. Maar het feit dat in alle groepen het percentage melktreders groter is dan het percentage niet-melktreders geeft echter wel aan dat het niet de *belangrijkste* oorzaak is voor het melktreden.

Dat het gedrag opgeroepen wordt door het aaien van de kat, zoals gesteld door Gwen Bailey, is deels ook uit dit onderzoek te concluderen. Echter, ook zonder dat de kat geaaid wordt, wordt melktreedgedrag vertoond. Ook de stelling van John S. Bradshaw, dat dit gedrag mensgericht is, is hiermee slechts deels waar.

De stelling dat het gedrag deels sexueel is, zoals door Roger Tabor gesteld, kan niet bewezen noch weerlegd worden. Hier zijn geen specifieke vragen over gesteld. Er is echter wel door een aantal eigenaren vermeld dat er sprake was van een erectie tijdens/na het melktreden, dat toename van melktreden gedurende krolsheid gezien werd en het vertonen van dekgedrag bij melktreden voorkomt.

De stelling dat dit gedrag duidt op tevredenheid (Gwen Bailey, Claire Bessant) is een te menselijke visie op kattengedrag. Men kan dit veronderstellen maar niet concluderen. De meeste deelnemers aan dit onderzoek *interpreteren* dit gedrag wel als tevredenheid en/of affectie van hun kat.

De tweede stelling van Claire Bessant, die suggereert dat sabbelen en melktreden als overmatige binding gezien moet worden en daarom afgeleerd zou moeten worden, is m.i. onjuist gezien het feit dat het melktreden in het merendeel van de gevallen op diverse objecten wordt vertoond en niet *alleen* op de eigenaar.

Mogelijk is het gedrag in sommige gevallen een onderdeel van overmatige binding. Echter alleen het sabbelen/melktreden op zich (in niet excessieve mate) geeft geen reden tot een zo sterke conclusie en het proberen dit te stoppen kan wellicht zelfs schadelijk zijn, indien men uit zou gaan van de veronderstelling dat dit gedrag een uiting van 'tevredenheid' is.

De stelling dat het niet afgeleerd kan worden, zoals door Gwen Bailey gedaan wordt, kan niet bewezen of weerlegd worden met dit onderzoek. Dit omdat bij niet-melktreders niet gevraagd is of dit gedrag *nooit* vertoond is, danwel of dat het gedrag door de eigenaar is afgeleerd. Echter, de eigenaren van de melktreders die aangegeven hebben geprobeerd te hebben het melktreedgedrag te stoppen zijn hier niet in geslaagd.

Voorstellen voor vervolgonderzoek naar melktreedgedrag

- Zijn er verschillen tussen gecastreerde en ongecastreerde katten, zouden hormonen invloed kunnen hebben op het melktreedgedrag?
- Stopt melktreedgedrag bij poezen indien zij zelf een nest kittens hebben gekregen, en zo ja, is dit dan tijdelijk of permanent?
- Is melktreedgedrag af te leren en zo ja, heeft dit effect(en) op de kat?
- Welke oorzaken zijn er voor het pas op latere leeftijd beginnen met melktreden?
- Wordt dit gedrag minder, meer of evenveel gezien in meerkats-huishoudens t.o.v. solitair levende katten?
- Hebben andere huisdieren invloed op het melktreedgedrag?

Literatuur

De literatuur die gebruikt is voor dit onderzoek:

- Understanding Cat Behaviour – Roger Tabor
- The Behaviour of the Domestic Cat – John W.S. Bradshaw
- Wat Denkt Mijn Kat – Gwen Bailey
- De Kattenfluisteraar – Claire Bessant

Daarnaast is er nog e-mail contact geweest met Karen L. Overall, waarin zij aangeeft dat er geen eerder onderzoek naar het melktreedgedrag bij volwassen katten gedaan is.

Bijlagen

- (Blanco) vragenformulier
- Ingezonden vragenformulieren, verdeeld in melktreders / niet-melktreders per groep
- Ingezonden vragenformulieren, uitgesloten van deelname